

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **T. R.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2020, č. j. 13 Ad 21/2018 – 96,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadá kasační stížností usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2020, č. j. 13 Ad 21/2018 – 96, jímž městský soud zamítl její žádost o ustanovení nového právního zástupce.

[2] Městský soud v napadeném usnesení uvedl, že žádosti stěžovatelky o ustanovení nového právního zástupce nevyhověl, neboť jej není nezbytně třeba k ochraně jejích práv. Poukázal na to, že podanou žalobu nelze doplnit o nové žalobní body a že stěžovatelka i její dosavadní právní zástupkyně (Mgr. Dagmar Rezková Dřímálová) měly dostatek prostoru žalobní body rozvést. Uvedl také, že řízení o žalobě vedené u městského soudu není skutkově ani právně složité, neboť se výlučně týká valorizace starobního důchodu (je zde využíván jednoduchý výpočet na základě stanoveného koeficientu), navíc o „shodných“

žalobách stěžovatelky bylo již soudy rozhodováno. V současné situaci, kdy již lze vydat rozhodnutí ve věci samé, navíc ustanovení nového právního zástupce nemá velký význam. Městský soud uzavřel, že právo na ustanovení právního zástupce není bezbřehé, kromě toho z předchozího průběhu řízení je zjevné, že žalobkyně s ustanovenými zástupci odmítá spolupracovat.

[3] V kasační stížnosti stěžovatelka namítá, že odůvodnění napadeného usnesení je „*zkreslené*“, navíc jeho vydáním bylo zasaženo do jejího práva na spravedlivý proces. Dále uvádí celou řadu nesouvisejících tvrzení, týkajících se předcházejících správních a soudních řízení, a namítá, že nemá právnické vzdělání ani znalost relevantní právní úpravy, aby mohla v řízení před městským soudem jednat bez zastoupení advokátem.

[4] Stěžovatelka v kasační stížnosti také uplatnila námitku podjatosti soudce Mgr. Kamila Tojnera, jehož podjatost spatřuje v „*urážlivém*“ odůvodnění napadeného usnesení. Nakonec požádala o osvobození od soudního poplatku a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[5] Co se týče návrhu stěžovatelky na osvobození od soudního poplatku, Nejvyšší správní soud konstatuje, že nepožadoval zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti, jelikož povinnost zaplatit poplatek má stěžovatel jen tehdy, směřuje-li jeho kasační stížnost proti rozhodnutí krajského (respektive městského) soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, bod 27; všechna judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz). V nyní projednávané věci stěžovatelka kasační stížností napadá usnesení, jímž byla zamítnuta její žádost o ustanovení nového zástupce. Jedná se tedy o rozhodnutí, které upravuje toliko procesní otázky v řízení o žalobě. Kasační stížnost proti takovému usnesení podle shora citované judikatury nepodléhá poplatkové povinnosti.

[6] Stěžovatelka současně požádala o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Z výše zmíněného usnesení rozšířeného senátu plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 soudního řádu správního (dále také „s. ř. s.“) se neuplatní v případech, pokud kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Jak je výše uvedeno, takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, a proto podmínka povinného zastoupení stěžovatelky advokátem nemusí být splněna. Podaná kasační stížnost je navíc perfektní (má všechny zákonem vyžadované náležitosti) a důvody, pro které stěžovatelka nesouhlasí s napadeným usnesením, jsou z ní zřejmé. Nebylo tedy nutné ji doplňovat, jelikož jejímu projednání nebránila žádná vada. Návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti tudíž kasační soud zamítl (výrok I. tohoto rozsudku).

[7] Dále Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost dle judikatury tohoto soudu přípustná. Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadené usnesení v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené

pokračování

rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[8] Jak je uvedeno výše, stěžovatelka brojí proti usnesení městského soudu o zamítnutí její žádosti o ustanovení nového právního zástupce. V řízení o žalobě před správními soudy není zastoupení advokátem povinné. Soudní řád správní však umožňuje, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven, a to za současného splnění čtyř předpokladů (viz § 35 odst. 10 s. ř. s., ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona): 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv.

[9] V posuzované věci je spornou otázka, zda byla v případě stěžovatelky v řízení před městským soudem naplněna čtvrtá z výše uvedených podmínek, tedy zda bylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelčiných práv. Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění této podmínky přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k osobním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srovnej např. rozsudky ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, či ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45). Za hlavní kritérium pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka řízení je přitom považován návrh (žaloba) a jeho obsahová a formální úroveň, neboť právě formulace návrhu (žaloby) klade na účastníka řízení po odborné stránce největší nároky (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2017, č. j. 1 As 312/2017 - 12).

[10] Městský soud se uvedenými kritérii dostatečně zabýval. Předně konstatoval, že žaloba obsahuje všechny zákonem vyžadované náležitosti, proto nebylo třeba ji doplňovat, a zohlednil stav řízení (věc je již připravena k vydání meritorního rozhodnutí). Poukázal také na to, že v řízení o této žalobě stěžovatelce již jednou ustanovil zástupkyni (advokátku Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou; která byla usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 4. 2019, č. j. 6 Ads 45/2019 - 37, zproštěna zastupování na návrh stěžovatelky) a z přecházejícího průběhu řízení je zřejmé, že stěžovatelka je opakovaně nespokojená s jí ustanovenými zástupci a nespolupracuje s nimi. Nakonec městský soud uvedl, že ustanovení nového zástupce není třeba také s ohledem na charakter projednávané věci (týkající se valorizace starobního důchodu, což městský soud označil za věc právně jednoduchou).

[11] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s posouzením městského soudu, které je opřeno o skutečnosti vyplývající ze soudního spisu. Není pravdou, že by odůvodnění napadeného usnesení bylo „zkreslené“, jak namítala stěžovatelka, ani že městský soud porušil její právo na spravedlivý proces; naopak soud postupoval souladu se zákonem a shora citovanou judikaturou.

[12] Městský soud správně dovodil, že stěžovatelka nesplňovala k ustanovení zástupce pro řízení o žalobě podmínku nezbytnosti ochrany jejích práv. Kromě toho není ani zřejmé, zda by takové zastoupení vedlo ke splnění zamýšleného cíle tohoto institutu, tedy

poskytnutí právní pomoci a realizaci zásady rychlosti a hospodárnosti řízení. Ze soudního spisu je totiž zřejmé, že stěžovatelka je opakovaně nespokojená s jejím zastupováním ustanovenými zástupci (a to i v případě, že je v řízení procesně úspěšná), čímž řízení prodlužuje opakovanými procesními návrhy na zproštění zástupce, případně na ustanovení zástupce nového.

[13] Nejvyšší správní soud pouze pro úplnost uvádí, že námitka podjatosti soudce Mgr. Kamila Tojnera, která je dle stěžovatelky dána způsobem, jakým tento soudce odůvodnil napadené usnesení (mimo jiné tím, že uvedl, že věc vedená pod sp. zn. 13 Ad 21/2018, není pro stěžovatelku existenčního významu), je opožděná. Jednou z podmínek pro rozhodnutí soudu o vyloučení soudce z projednávání a rozhodování určité věci podle § 8 odst. 5 s. ř. s. totiž je, že námitka podjatosti musí být uplatněna do jednoho týdne ode dne, kdy se účastník o důvodu podjatosti dozvěděl. Tuto námitku stěžovatelka uplatnila v podání, které bylo Nejvyššímu správnímu soudu doručeno dne 6. 8. 2020. O důvodu podjatosti se však dozvěděla okamžikem, kdy jí bylo doručeno napadené usnesení, tedy dne 24. 7. 2020. Poslední den k podání námítky podjatosti tedy byl pátek dne 31. 7. 2020 (viz § 40 odst. 2, věty první s. ř. s.). I kdyby však námitka byla učiněna včas, nemohla by být úspěšná. Podjatost soudce totiž nelze podle § 8 odst. 1, poslední věty s. ř. s. namítat z důvodu jeho postupu a rozhodování ve věci projednávané soudem (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2014, č. j. Nao 232/2014 - 18).

[14] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji podle § 110 odst. 1, věty poslední s. ř. s. zamítl (výrok II. tohoto rozsudku).

[15] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (výrok III. tohoto rozsudku).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. září 2020

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu